

Изази сваке
недеље.

ЗА СВЕ СРСКЕ КРА-
ЈЕВЕ СТАЈЕ НА ГОД.
60 ГР. ИЛИ 6 ФОР. НА
ПО ГОД. 30 ГР. ИЛИ
3 ФОР. НА ТРИ МЕС.
15 ГР. ИЛИ 1 ФОР. И
50 НОВ.

ПРЕТПАТА СЕ ШАЉЕ
НАПРЕД УРЕДНИШТВУ.
УРЕДНИШТВО ЈЕ У БО-
ГОСЛОВИЈИ.

СИОН

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА ОД
НЕРЕДОВНИХ ДОНИС-
НИКА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

ЛИСТ ЗА СВЕШТЕНИКЕ, ВАСПИТАТЕЉЕ И РОДИТЕЉЕ.

Издаје и уређује проф. богосл. архим. Нестор.

ПОГЛЕД НА ЗАПАД.

Између свију народа у старо, предхристово доба свемогући Бог беше изабрао Авраамове потомке за своје слуге и њима поверио божанствени закон, да га чувају и по њему управљајући се чекају обећаног општег икупитеља.

Колико је чудеса милостиви Бог учинио на корист, част и спасење Јудејскога народа, јасно нам тумачи св. писмо. Но поред свих добротинастава, поред ужасних укора, честих казни, еврејци су с дана на дан одступали од божјих заповести и на хиљаду начина исказивали своју неблагодарност према свемогућем творцу, добротвору своме; шта више код евреја нека се недела бејаху тако укоренила, да је сâм Бог, тако рећи био приморан, да их изчупа и у клици утамани. Варошица Назарет за своја недела беше већ прешла у пословицу. О њој се говорило, да није у стању да произведе ни једно племенито дело, камо ли ког ђенија! Но јудеји се преварише изсмевајући назарећане, јер баш у Назарету узрaste наш преблаги Исус и одавде се појави да изврши своје божанствено дело!

И ми, бацајући наш поглед на запад, од свет срца би се зарадовали, кад би нам запад пружио ма колико живих

доказа за измену нашег мњења о њему. Али, како нам се чини, није уопште обезбеђена ова жива жеља нашег срца, нити има темеља нада наша, гледајући запад таквим, каквим је он сада.

Збиља! шта је то цивилизација? За цело тешко је одредити шта је цивилизација, почем је многи мудраци посматрају с разних тачака гледишта, почем за њом чезне сваки разумни човек. Цивилизацију уздиже и обожава мали и велик, учеван и неучеван, бедни раденик, слободни зидар, скромни философ и најчувенији стручњак! Који човека не разматрају *једнострано*; који верују Бога, исповедају Христов закон и у човековим грудима признају неумрлу душу, они лако долазе до споразумења у овоме питању и знају шта је *права цивилизација*. Који пак с материјалистичке тачке посматрају човека и цели његов живот свде на прелазно, а кад кад *ешикурејско* уживање овог света, ти се титрају с реченицом *цивилизација* — па с тога немогу ни да јој одреде правога значаја. Ми негујемо своју слободу, па зато поштујемо и туђу, колико год пута стављамо на претрес начелна питања; но, познајући историју човечанства, искрено кажемо: да права цивилизација не постоји, нити се може одржати без чисте вере и хришћанске слободе; а слободни немогу бити ни народи, ни поједини људи све дотле, док не савију и разуму не потчине своје страсти; што подпуно може да произведе једина, истинска Христова наука. Стари је свет уживао материјалну цивилизацију, али је тешко био осакаћен у моралној цивилизацији. Ову истину казује васколика стара философијска историја, па унићали се колико му драго неки сањари, да нам докажу напротив.

Једини је Христос могао повратити свету изгубљену цивилизацију и човека подићи на онај високи ступањ, са кога га беше оборила његова гордост и празно поуздање у своју сопствену снагу! Деветнаест је столећа већ на измаку, од кад је на Голготи наш искупитељ предао своју мученичку

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

душу у руке свог небесног оца за спасење човекова рода, те тако измирио грешно човечанство са увређеним божанством; али на велику жалост, неблагодарни синови Адамови *уопште* још неће да признају неизмерљиву добродетељ, коју им је донело Христово пожртвовање, него се непрестано гложу међу собом, и оне благодети, којим их је украсила Христова смрт изопачавају и много пута на убијствене цели употребљавају!

Вели се, да је човек најсавршеније створење на овоме свету. То стоји, али како да се то сложи с његовом површеном нарави? Одкуда произлази да човек на свету врло често игра жалоснију улогу, нежели безумни зверови? Зашто зверови, сједујући своје природном нагону нигда проузроковати немогу толико несрећа, општих беда, колико их много пута проузрокује једно једино извесно лице? Зашто разумни човек, толиким врлинама и ванредним својствима снабдевен да живи неправилно, да се троши у дангубним препиркама, свог брата да узнемирава и неда му често да дахне? Зар није ли с тога, што су многи људи *грехом заражени*, постали горди, неблагодарни, што се стиде дичног, хришћанског имена, и што мисле да су они неограничени цареви овога света? С таким мислима, у таком расположењу, лако се прекорачују границе умерености, једним кораком долази се до крајности и пада се у бездан заблуда.

Запад је преживео свакојаке муке; претрпио је верозаконска гонења, навале дивљих чопора, насиља нечовечног племства и најпосле искусио је благодети св. инквизиције! Ова искушенија била су му довољна да се обнови и једаред за увек уреди. Па какви живот он сада ужива? Наш задатак није да прегледамо његов политични живот, него да бацимо летице наш поглед на његов морални живот, који је зацело заслужан највећег сажалења. Нама на срцу лежи сама истина, па зато недамо се слепо варати у заносу; ми смо непристрасни и хладнокрвно о западњем свету судимо. Ко данашњи

положај запада површно сваћа; ко домаће благо незна да открије и оцени; ко у своме кругу не види, но само јаднике, тај се заиста може поразити напредком запада. Запад је овог века починио чудеса; науке н. пр. физичне, јестаствене и природне, лепо су се обогатиле и од части постигле свој вршак; али ваља промислити, па искрено признати, да се огромни напредак запада више односи на материјално побољшање људства, него ли на његово морално образовање. Наука је резултат неуморна разматрања, плод разума, који нам је у душу удахнут од предрагога творца. Бог и разум (премда је овај други по својој природи ограничен) немогу бити у противуречности; међутим видимо и читамо: да многи научењаци на западу нећеду ни да чују за божје име, камо ли да га поштују и достојно хвале! На западу су прошла она времена, кад је свака наука хвалила Бога, кад су научењаци певали песме на славу његову и свој шешир с главе скидали, чим би споменули име божје, као што је н. пр. чинио велики Њујтон! — На западу се, рекли би, иде навлаш на то, да се на развалинама хришћанства подигне идолопоклоништво у другом виду и да се наруши све, што је кроз ово деветнаест столећа произвео хришћански морал! Век Волтеров, био је век рушења, али је био и век подизања; но век Хегелов, Дарвинов, и Бихнеров на пољу морала све руши, уништава а ништа не подиже. Имена најопаснијих апостола безбожтва кују се у звезде, а имена трезвених, истинских мудраца излажу се општем посмеху! Школе, позоришта, скупштине, књижевни производи, учевни, интернационални састанци, свечаности, беседе, прифатне, јавне лекције врло често употребљавају се на пагубне, неморалне цели. . . .

На западу с једне стране леже гомиле поштено и *непоштено* нагомилана новца, а с друге стране једна сиротиња скапава, пишти од невоље и пребија се од немила до недрага.¹⁾

¹⁾ Чим друштва постану моралнија, питање између капитала и рада биће решено на опште задовољење. Уред.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Лутрије, игре на берзама највише убијају морал, јавни кредит, па ипак опстоје! Запад се поноси са својом просветом; но, кад човек зађе по фабрикама, па тачно и непристрасно проучи живот раденика, наћи ће да ова забатаљена божја створења већим делом незнају ни за свога творца!...

Ко би посумњао о истини наших речи, нека проучи живот инглеских раденика, па онда слободно биће с нама. Запад стоји наоружан од пете до главе, сиса животворне снаге народâ, колеба се између смрти и живота; тражи лека својим боловима, а неће да се убеди: да без живе вере, без снажна морала нема спасења, ни друштвеног напретка. Запад се занима важним друштвеним питањима и можда искрено жели да се поремећени ред поправи; али средства, која предузима таква су, да га немогу извести из ужаснога лавиринта, у који се је хотимице заплео. Запад је овог века у ратовима изгубио више од *шест милиона* војника, дотерао је своје државне дугове до нечувене, баснословне суме, па јели за један палац у моралу напредовао? Војска и полиција, то су још једина средства, која могу за неко време да одрже поредак на западу, али бојимо се да и та оруђа не постану слаба, излишна, ако се што пре не поправи школско васпитање, ако се не отклоне оне грдне неправике, које су завладале и, ствар чудновата, већ продрле у сама законодавства! Грозна дела, која сваки дан бележе западне новине, таке су природе, да од часа до часа могу потрести цео запад. Требали кривих, бездушних сведока, новац их лако нађе! На западу ретко да се која врата затворе пред новцем. Немачка, тај урнек цивилизације у новчаној трговини докле је дотерала, кажу сâме немачке новине. Поштени су се немци сад јако забринули, и озбиљно раде да се јавни морал подигне. Хоће ли им посао испасти за руком? видећемо. За сада знамо да Берлин, та чувена престолница немачког царства за своју полицију троши годишњих 900,000 талира, а за просвету само 500,000 талира! Чујмо даље; образована Прајска

од сваких 1000 франака свог државног прихода годишње издаје на војску 276 франака, а на школу једва 11 франака! Па како да се морал подигне, где нема убеђења, где је бајонет најчвршћији бедем државни?

На западу има још много стихија неокужених, које около себе прикупљају све животне снаге друштва, учевно побијајући књижевне заблуде и прстом казујући пут, који би се морао предузети, да се општа катастрофа избегне; али је зло захватило дубока корена, зато се ми више надамо у помоћ божју, нежели у рад поштованих патриота на западу. Народи, који се јединствено уздају у своју моћ, лако пропадају; али они, који исповеде своје заблуде и признају своју слабост, ублажују божји гњев. Бог ове народе незапушта, него их спасава; јер он за време казни и понижава, па опет, ког хоће милује и подиже.

Према оваквом стању ствари на западу, ваља да стоји на опрезу сваки народ, нарочито народ мали, као што смо ми, који смо тек ступили у нову еру живота. „Велики народи, вели један ђеније, ако и падну, опет се могу и дићи, но мали народи нег се на ово не угледају.“

Р.

Како је постала и како се развијала Англиканска црква.

(НАСТАВАК).

У оваком процесном стању, оста Инглиска црква све до Карла II. који да би угушио противну странку, поврати власт јепископалној цркви. Сврх свега заштити он одличније и ваљаније свештенике пресвитеријанске са њихним парохијама и богатим доходцима, потоме ограничи власт нових јепископа, одредив им: да главари и извесан број пресвитераца из сваке јепископије у црквеним односима мора се узајамно о црквама договарати и обавештавати. Доцније постави једну комисију од 12 пресвитераца и толико јепископалних све-

штеника, да обе партаје усљед црквених молитава и церемонија сједине. Но ово на ново породи распру између обојих партаја, и за то на ново установљени духовни суд напише по измени неколико тачага у молитвенику и церемонијама један акт, по коме ће се на ново измењена црквена молитва при јавним службама употребљавати, а поред тога и сваки члан, који жели у службу црквеног клира ступити, дужан је у неком извесном року ту молитву прочитати, и по свршетку — своје одобравање и пристајање на исту исповедити. Усљед овог закључка, одступе јепископи, 1662. год. од свог старог положаја и задобију своје парламентарне столице. У исто време зажели Карло и положај католика побољшати, јер им он много обвезан и наклоњен беше. Па да би своју намеру постигао, покуша тајним путем извршење поменутог акта препречити, али му то не испадне за руком, јер се брзо открије његова намера и удари на велики одпор јепископа и духовних суђаја. Сад удари другим путем, и парламенту изјави, да је његова жеља подједнако и католике и расколнике заштићавати, и допустити им слободу вероисповеди. Оба дома одбаце ову краљевску изјаву; више од 2000 пресветиранских свештеника положише сада оставке, јер се они не хтеше закључку (акту) покорити. Парламенат и јепископи стајаху у свези, толико чвршћој, у колико је више Карло код папе симпатије задобијао. У Мају 1664 год. продре један законски предлог, који све тајне скупштине за бунтовничке проглашује. Даље изиђе један акт за свештенике расколнике, по коме ће сваки морати пет миља одстојања удаљен бити од места, где само један јепископски свештеник живи, или само предикује. Најпрће се тада поступало са Квакерима, који за време првих година Карловог владања, преко 3000 у тамнице позатвараше, и на 1500 њихових добара запљенише, и најзад их на бегство из земље натераше.

У Шотској, по предмету Мидлетонсовом, парламенат укине све оне закључке који се вере тичаху, и који су 28

година тачно обдржавани, и да би протестантским свештеницима стали на пут израде парламенат и Мидлетом код краља, *јепископат*, услед чега се гроф Аргиле свецки поглавар шотландске цркве са својим приврженицима свечано погуби.

И у Ирској стаде се јепископат опет обнављати. Јепископски свештеници и солдати, који се на добрима изгнатих католика беху угњездили, после малог времена беху и утврђени на истим добрима. Само Шотландци отресу се истих 1689. год. кад је Виљем III. завладао престолом, кога они не хтеше пре признати за свог краља, док им није признао за владајућу цркву пресвитерску; овим се случајем јепископална црква зв навећ код њих укине. На против у англиској и у Ирландској јепископалци се стану све већма утврђавати, а тим и свој опстапак од католика и расколника обезбеђивати. По овоме акт Карла II. који слободу вероисповеди дозвољаваше, буде уништен, и парламенат народу објави, да они који нису јепископалци, не могу нигда јавне службе у држави добити. А још пре тога донео је био доњи дом одлуку, да они који би верност и оданост врховној црквеној управи одрицали, и по обредима се јепископске цркве не би управљали, неће моћи ни војничку ни цивилну службу обављати; шта више они, који су се заклели на верност, па би доцније одустали биће казњени са 500 фунти штерл. а у случају даљег противљења изгуби ће не само службу но и сву имовину.

Узалудно је се трудио Јаков II. да те претеране закључке, као и друге строге законске мере спровођу католика и расколника укине, његове толерантне изјаве онеме надвиком и одпором јепископалаца. Скоро исто тако безуспешно је се усиљавао и Виљем III. да протестанте и остале вероисповеднике изједначи, само му толико испадне за руком, да 3. Јуна 1689. г. јелисаветине строге законе у смотрењу једнакости поништи. Но што се тиче католика, остане, изу-

зев неких малих олакшица, све по старом. Тек од 1790. г. добију католици право учешћа опет на парламентарни избор, у Ирланду, и на неке извесне мање службе. Но са растећим изражањем народа, и помоћу јавног слободног мишљења, у најновије време, сруши се и та чврста зграда — нетрпљивости — других вероисповеди. Од 1828, г. пресгану свака гонења, и стави се начело, да сваки ма које вере био, може у државну службу и парламенат ступити. И последње ограде падну следеће године. Католички Инглизи, при свом јаком отпору јепископалаца, после двеста годишње борбе, добију човечанско и државно право у земљи. Али је непрестано теретила јепископална црква народ са десетцима, које је сваки имућан или неимућан, од свију земаљских продукта морао јепископалном свештенству давати. Најтеже је било Ирландезима, који једно због велике сиротиње, а друго и због закупништва мораћаху поред својих још и јепископске свештенике плаћати. Шта више из католичких прихода, беху дивне јепископалне цркве саграђиване у местима, где не беше више од 8 или 10 општинара јепископалних, а хиљадама католика једва једну једиту зловиду капелу имаћаху, којој ни држава ни власник добра, нигда ни једне мангуре не хтеше у име подарка приложити. Још горчија немаштина, још грознија судба теретила је с дана на дан све више и више кукавне ирце, док напослетку и код њих 1833. год. не донесе парламенат одлуку, којом се број јепископалних дијецеза од 22. на 10. не спусти, и десетци од 5—15. процента не смањеше. Али ни у Инглиској не оста на старом. 1836. год. десетци се и приходи боље уредеше и изједначеше, услед чега је неколико наредаба и одлука из парламента изашло.

Било како му драго, борба старога са новим непрестано је и даље трајала. Али је све више и више јавно мњење на супрот стајало јепископима, премда ови у дослукку са аристократијом, апелујући на верност и оданост круни, а тобож за целокупност првје заузети, и не обзираху се на осуђивање

јавног мњења, него и даље пунише и цуне своје цепове народњим знојем, док једном крај и њихном аговању не дође. И ма да су се јепископалци трудили, да сваки напредни корак других вероисповедника а нарочито католика угуше, ипак испадне за руком католицима, да једног кардинала папског за англиско католичку цркву добију.

Што се тиче унутрашњих одношења англиканске цркве ова су: Краљ је поглавар цркве, и он притјажава сва права, која су пређе папи припадала. Он сазива и распушта синод, потврђује и извршује црквене законе, наређује избор јепископа, потврђује га, коме изабрани полаже заклетву верности, повишује а у случају потребе и смањава десетке, и годишње приходе по свима дажбинама. Он је највиши чувар цркве и црквеног права, њему припадају сви приходи упразњених јепархија и може све црквене особе, усљед повреде његовог краљевског достојанства, или нарушења црквеног поретка грађанском суду на осуђење предати. Он има право апелацију примати, од пресуда ослободити, јепископе премештати и границе сваке јепархије разширити или сјузити. Јепископи опет уживају нека особита права од свих других чиновника у земљи и нарочито су у црквеним односима неповредљиви, као што је и сам краљ, због чега притјажава англиско свештенство велике привилегије, и представља једну хијерархију као што је она само под папом могла понићи. На врху исте стоје јепископи, којих у англиској има 27, а у ирланду 10. Њихови поглавари јесу три архијепископа: Кантрбериски, Јоршки и Дублински, први је примас целе Инглиске, и први парламентарни члан; у рангу је изједначен са краљевским принчевима и крунисава краљеве инглиске. Оба друга такође носе титулу примаса, први у Инглиској у ужем кругу, а последни у Ирланду. Скупа архијепископи превазилазе у рату херцоге, и имају осим својих дијецеза, по једну црквену провинцију чиј јепископи под њима као под својим митрополитима стоје и од њих се потврђују и посвећују. Архијепископи имају

право председавања на провинцијалним синодима и право решавања. Они имају власт, у свако доба без предходног одобрења краљевског по својим провинцијама визитације чинити, и све оно вршити, што у круг јепископа спада. Јепископи седе у горњем дому као чланови парламента.

У службеним односима једнаки су са јепископима католичке цркве. Они рукополажу свештенике, утврђују (место миропомазивања) децу, често по неколико хиљада на једанпут, и морају путовати сваке треће године по својим јепархијама. До њих највећу власт има у свакој јепархији *капитол*, који по правилу са краљевским одобрењем бира сам јепископа, а кром овога представља његов савет још један декан. Замењеници јепископски јесу архиђакони, који се у јепископату о извршењу јепископских дужности старају, и бар сваке године по јепископији цркве прегледају. У 27. јепископских дијецеза, налази се 58. таквих архиђакона. А декани, који су водили надзор, да ли свештеници савесно своје дужности врше, сада су са свим укинута, и скоро празну титулу носе.

Досеље именовани свештеници припадају вишем клиру; нижи су опет ректори, намесници и куратори. Ових има преко 6160. и одвећ су богато награђени. Они потроше по неколико хиљада фунти штерлинга, и то ван подручне им општине (парохије), а службу им опет оправљају нижи старатељи (намесници).

Још давно пре реформације беше се свештеника по манастирима много намножило. Ови су сав приход извучили, а постављали су за отправаљане службе божје, просте замењенике. Кад Хенрих VIII. увиде манастире, пређе право њихно на њега и свештенике световне, а од ови на духовно зборно тело, или на господара световног стања, и то под истим условима, под којима су пређе калуђери уживали. Отуд долази то, да преко 4000. попова у Инглиској има, који никакве особите парохије немају, него од притражаоца поменутих ма-

настирских добара, мајушне приходе уживају, и од намесника се бирају и до смрти постављају. Највише се таквих попова налази као наследно добро у рукама благородника, јепископа, и друге свецке и духовне аристократије. И намесници се кад кад ослободе своје намесничке дужности и постану самостални, држећи такође по неколико попова, који врше послове свештеничке по парохијама. Стога није ништа чудно, ако један намесник по 5, а по кад што и по 40. енглеских миља ужива своје парохије, и с њих бере приходе. Њих замењују капелани. Ови су једити душепопечитељи људски. Њих постављају власници парохије, са дозволом јепископа, и награђени су тако худо, да скоро ни хлеба немају нити могу да га набаве. Неће бити претерано, ако кажемо, да они немају више од 5—8 фунти штерл. годишње плате. Као што се види, они кубуре и у зноју свога лица једу хлеб свој, док њихови власници у дембелисању по неколико хиљада фунти штерлинга годишње прождиру. Пређе су се могли бар ови сиромаси попови ослободити својих власника, али је то на жалост у новије доба укинато, и вечито остају слуге својих господара.

Осим парохија, има у Енглеској неколико хиљада јепископалних капела, од којих неки кнежевске приходе имају. Дворског свештенства, које непосредно под краљем стоји, има преко 100 особа, међу којима су дебани као великодостојници најотменији. Приход енглеских свештеника скоро је увек једнак, он износи по поузданим изворима год. 9,400.000 фунти штерлинга; сума, која приходе свог осталог протестантског света надмашује. Поглавити извор ових прихода, јесу грдне црквене земље, десетци, дажбине од свију продукта земље, али не више у натури, него по уговору у новцу, што се у новије доба отплаћује. Због чега и јесте главан узрок што се претоварени и притиснути народ аристократијом и свештенством у више прилика бунио и дизао противу својих изјелица, и што је у више прилика покушавао, да се и саме

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

своје цркве одрече и с другом се сједини. Злоупотреба црквених добара, дембелисање и готованлук већих чинова црквених и свецких, биће без сваке сумње непрекидни изазивач народње зловоље и спровођење цркве и црквене јерархије, док год се народу, ма којим било начином у том погледу не олакша.

Законодавна власт цркве постоји у рукама конфокације (духовног суда), који се на заповест краљеву у једно време свуд по провинцијама склапа, и под председништвом архијепскопа о поднесеним краљевим предлозима светује. Сваки тако провинцијални синод раздељује се по начину парламентарном у два дома; горњи и доњи дом; од којих, горњи дом састављају архијепископи са јепископима, а доњи декани, архиђакони, посланици старешина парохијских и два посланика нижег свештенства. Закључке обојих домова потврђује и извршује сам краљ. Кром овога постоји у свакој дијецези као и код нас конзисторијски суд, под председништвом вишег свештеника. Против пресуда конзисторијских апелира се на јепископа и најзад на архијепископа, против чије пресуде нема даље жалбе. У провинцији кантрберијској, архијепископски је суд највиши духовни суд. Осем овога има још право сваки архијепископ на истраживање, потврђивање и испуњење тестамената, кад имање умрлога у разним дијецезама лежи. У сљед овога ако се спор деси, онда се апелира на краљевску канцеларију. Казни свештеничке ове су: разрешење службе за време, ускраћивање једног дела прихода, или целог годишњег доходка, одлучење а и изгнање из свештеничке службе и разрешење чина, у ком се случају осуђени после као световњак свецкој власти, по делу своје кривице на осуђење даје. Опште кајање за грехе и клетве, које се пређе против свецких и духовних особа од стране црквеног суда употребљавало укинуто је сада са свим. (СВРШИТЕ СЕ).

Допис из Призрена.

Под Чечавицом 2. Августа 1874. год.

Зна се, да кад год нешто јаче дирне човека неможе се уздржати, а да још са ким другим не подели такве своје осећаје т.ј. не може се уздржати, а да не излије све, чим се, тако рећи препунила душа његова. Од прилике, тако се нешто и самном догоди пре неколико дана у Призрену, те с тога не могах никако прећутати, да о томе и вама што не саопштим, јер ево опет дођох под нашу гору драге успомене Чечавицу, некад праву српску св. гору, коју ресише безбројне цркве — манастири, од којих се сад једва виде и саме развалине, а опет поред којих протичући многобројни студени извори, својим жубором преко силества остатака мраморног камења и данас тихо казују радозналом путнику за по неки камен са натписом из времена сјајне прошлости наше; казују му о томе, шта и каква беше некад Чечавица — огледало сјајне славе и велике моћи српске, којој се многи душмани морадоше дивити, али јој и паклено завидеше.

У првој половини прош. мес. Јула, неки лични мој посао изнуди ме да опет идем у Призрен. Ту првог дана после доласка отпочнем свој посао извиђати и видех, да ћу се због тога задржавати бар две недеље дана докле га сасвим не довршим, за то што се досадашња вилајетска управа овдашња преместила сасвим у Битољ, а Призрен остаје само као средиште обласне управе судске (санџака или мутесарифлука). Другог дана добивши нешто слободног времена упутих се из стана у тамошњу српску богословјеску школу, у којој мало кад да нисам бивао, кад год сам походио Призрен. И морам вам исповедити, да ме је свагда задивила необична овамо величина и лепота ових двеју кућа, у којима се васпитавају младићи из многих места Ст. Србије, који станујући ту добијају особити некакав дух, који сваки нови посетиоц с радошћу опажа на њима, и сасвим друкчије понашање и у ходу и у погледу сваког учећег се ту младића од онога, које се види ван прага тога завода, — што све у мени *увек буђаше* особита, што но кажу благоговејна осећања. С таквим осећајима прешавши леп пространи двор, ступих у ходник веће куће, од које је доњи спрат одређен за богословске разреде. На једанпут угледах широм отво-

рена врата на првом највећем разреду, у коме опет спазих већи број присутног света, свештеничког и световног реда, а и ученике — богослове.

Тога дана бејаше испит у једном млађем разреду богослова. Шта сам ја дошав из планине том приликом чуо из питања г.г. учитеља и из одговора младих богослова, не могу вам сад овде набрајати; доста ће мислим бити да речем само ово: дај Боже да се таква наука што пре одомаћи свуда у средини овамошњег српског народа нашег, па ћемо сви бити другојачији хришћани и бољи људи!

Одавно већ подне прекренуло бејаше, кад се тај испит сврши, јер, као што од других сазнадох, раније тог дана беше испит у неком другом разреду, коме је био присутан и један млад руски научењак, који како ми казаше више од пола године путује по словенским земљама ради етнографских испитивања, те га је пут нанео у почетку Јула и у Призрен, у коме се забавио око 10 дана, посећавајући редовно све богословске испите. Тај господин зове се Будиловић, а професор је словенских наречија на некој великој школи у Петрограду и како ми рекоше, добро се одазивао о успеху младих богослова.

Неколико дана затим обављах мој посао, немајући кад бивати и на другим испитима. Тек кад 21-ог ист. мес. изјутра дознадох, да ће тога дана бити благодарење у Богословији, после кога ће се раздавати богословијска сведочанства свршеним богословима, ради чега су позвани у завод сви свештеници и први местни општинари. Ја небејаш лењ, већ одох тамо и незван, управо кад се тек отпочело служити благодарење. Света беше повипше. Дивне песме певаху сложено сви богослови и добро удешени гласови њихови у пространој дворани сваког чисто са земље подизаху. Молепствије се сврши, а у зачеље свега скупа стави се уза сто један старац, по свој прилици учитељ и отпоче говор свршеним богословима који стајаху у предњим клупама. Овај се говор мени добро допаде, као зрело упутство младићима који се самосталног рада имају прихваћати, а удешен према овамошњим постојећим околностима. Мени се виђаше још да се и другима старчев говор допада, јер сви присутни стајаху као укопани и слушаху га најљубиво. Пошто он сав говор сврши, богослови му се одазваше са „живио!“ Тад руски г. в. консул рече богословима, да после старчевог говора он им нема ништа више препоручити, осим то, да добро памте што су мало час чули. И извади 4 златна Душанова новца, сва

четири различна по положају и изгледу слика на њима, те их први пут показиваше богословима; остали ту присутни разгледавши старе дукате, прегледаху у богослова њихова сведочанства, која им стари г. Игуменов редом предаваше са речма: „на вашим испитима ја се уверих, да сте ви доста којечег корисног научили овде за три године; али сад захтевам од вас, да се по том правцу увек у животу руководите и да будете огледало свему народу нашем.“ У томе се ја осећах чисто у забуну, које због беседе, за коју почех мислити, како да је за ваш „Сион“ препишем, које опет због старих српских дуката, за које сам дотле мислио, да се никад ни наћи неће, нити да их је кадгод могло и бити, почем се међу толиким до сад нађеним нашим сребрним новцима старим није видео ни један златан. Вративши се у свој стан, мучећи се тим двоструким утиском наставних премишљати о ономе, што мало пре чух и видех у Богословији.

Ал ето ти ми у стан свршеног богослова, сина домаћина куће, у којој се настањујем, кадгод одлазим у Призрен, који ми каза, да је старац дао своју беседу свршеним богословима, да је сваки препише за спомен. Радостан томе, ја одмах обећам богослову малу награду и артију, да је и мени препише, како бих је сутра дан могао послати тобож једном учитељу, своме пријатељу, да је и овај прочита. Тако ја добих старчев говор преписан, који сам и овамо дошав прочитао још неколико пута, на га ево и вама шаљем, заједно са мојим поговором; јер се не могах уздржати да вам коју од себе не напишем о које чему што је у говору споменуто у мало речи. Како се из истог види, старац ге био кратак у говору, ваљда с тога, што је он о томе имао прилике са богословима кад више говорити.

(НАСТАВИТЕ СЕ.)

ЈАВНА КОРЕСПОДЕНЦИЈА „СИОНА.“

Преч гос. М. Поповићу пароху цркве коларске — примисмо вашу патриотичну беседу; неможемо је предати јавности што је песве задоцнила.

ПОСТАВЉЕЊЕ.

Г. Младен Јовановић учитељ сељски рукоположен је 1. ов. м. за ђакона, а 2-ог истог месеца за свештеника и намењен на парохију Михајловачку у окр. смедеревском.

У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ.